

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. šted. 12.943 • Oglas po ceniku

God. I.

Ljubljana, 11. oktobar 1930.

Broj 25.

Ljubljana, 10. oktobra.

Pre nedelju dana, 3. oktobra, načrta se godina dana otkako je za našu državu uzakonjeno i jedino u duhu svih narodnih težnja dano pravilno ime nazivom kraljevine Jugoslavije. Time se ispunio od davnine veliki san čitavog našeg naroda, time su ostvarene velike ideje naših narodnih velikana knjaza Mihaila. Ilira sa Stanjem Vrazom, time je utelovljena misao velikog vladika Jurja Strossmayera i svih velikih sinova našega naroda, a time je i ispunjena težnja jugoslovenskog Sokolstva i na najvišem mestu dobila je telo i krv naša osnovna ideja jedinstva: jedan narod — jedna država — jedno Sokolstvo.

Time, što je po našem jugoslovenskom Kralju dano našoj državi ime, koje je bilo već odavnina udomaćeno u domaćem i stranom svetu, presećene su sve tradicije, uklonjeni vidljivi znaci naše plemenske rascepkanosti i srušene granice našeg lokalnog patriotskog. Ovaj je akt, pored januarskog manifesta, kamen temeljac, na kome se počela graditi lepša budućnost naše kraljevine Jugoslavije, koja je do tog doba, kroz tih minulih deset godina, bila ometana u svom pravilnom sredinjanju raznim medusobnim trzavicama i prepirkama, a koje su imale svoj koren u plemskim separatističkim težnjama i u nepoverenju brata spram brata. Aktom od 3. oktobra pr. god., ne samo što je obeleženo i podvučeno puno državno i narodno jedinstvo, nego je i simbolički izražena misao potpune jednakosti, ravnopravnosti i bratstva sviju Srba, Hrvata i Slovaca.

Druga znamenita činjenica zakonska od 3. oktobra 1929. god. je podela kraljevine Jugoslavije na devet banovina zasnovanih na bazi najobjektivnijih kriterija i na način, kako će uprava narodu biti što korisnija. Time su stvoreni svi preduslovi, da se naš narod, u unutrašnjoj harmoniji narodnoga jedinstva, može potpuno mirno predati stvarnom radu na svom kulturnom i privrednom jačanju.

Već prilikom prvogodišnjeg jubileja možemo da beležimo vanredno lepe rezultate tog rada, rezultate, koji u svakom pogledu kudikamo nadmašuju one iz prvih deset godina opstanaka naše države.

Citav naš narod, a naročito mi Sokoli, radujemo se ovoj pobedi jugoslovenske misli i njezinog pozitivizma, što više, jer smo već od prvog našeg početka bili uvereni, da jedino pravo Jugoslovenstvo može spasiti naš narod. Da smo bili na pravom putu, pokazuje prva godišnjica jugoslovenske ere u našoj državnoj politici.

U isto doba, kada se radujemo napretku Jugoslavije u jugoslovenskom duhu, krvari nam naše srce kad pomislimo na našu braću preko granice. Naše misli leti danas preko Karavanaka, lete našoj braći koruskih Slovenaca, koji su pre deset godina na današnji dan zbog nesretnog plebiscita pali pod tudinsku vlast. Danom 10. oktobra 1920. godine postala je Gospa Sveti naša drugo Kosovo. Gospovetskim poljem, na kojem su se nekada ustoličavali slovenački vojvođe na slovenačkom jeziku i po starim slovenskim demokratskim običajima, ponovo su zavladali Nemci. Naša inteligencija morala je da napusti svoju zemlju. Nemci su pozavtorili slovenačke škole i narod je ostao sam, ne majući nikoga, koji bi u njemu podržavao nacionalnu svest i gajio njegov materinski jezik. Ali usprkos toga ne možemo kazati, kako se to obično misli i kaže, da kod koruskih Slovenaca nema narodne svesti i da su zbog toga oni za nas za uvek izgubljeni. Ona živi kod njih u potstvosti i održava se u verskom čuvstvovanju naroda, dakle u delu duševnog života, koji je naročito kod koruskih Slovenaca najintimiji i najsvetiji. To nam najbolje dokazuje potpuno verodostojna statistika, koja je bila prošle godine otstampa u berlinskoj reviji »Kulturwelt«. Evo nekoliko primera: U opštini Sv. Stefan na Zili nabrojili su kod privatnog brojenja stanovnika 1910. god. 1826 Slovenaca i samo 25 Nemaca. Rezultat zvaničnog brojenja iz god. 1923. pak prikazuje u istoj opštini samo 200 (13%) Slovenaca i 1431 (87%) Nemaca. A kod toga je zanimljivo, da tih 13% (po brojenju iz god. 1923.) Slovenaca šalje na pouk veronauka, koji se predaje na slovenačkom jeziku 99% sve dece, koja su obvezna da polaze školu, dok međutim 87% Nemaca šalje na nemačko predavanje veronauka samo 1% dece.

JELENKO J. IVANOVIĆ (Niš):

Pojačajmo prednjački kadar i ojačajmo sokolske čete!

Vojne jedinice završavaju sa praktičnim vežbanjem na terenu. Nastaje period manje intenzivnog rada sa trupama, počinje rad na sastavljanju bilanca postignutog uspeha u toku letnjeg perioda rada, i rad u trupnim školama — školski rad.

Zimskim radom, radom u trupnim školama više su zauzeti komandanti — stariji oficiri. Mladi oficiri, podoficiri i vojnici imaju da obavljaju tekuće poslove i da prate predavanja u trupnim školama, koja obavljaju stariji iškustvni oficiri. Za mlade oficire nastaje period odmora posle napornog rada uloženog u toku letnjeg perioda izvedenja obuke kod vojnika.

Pored toga, znatan broj vojnika regrutovanih na skraćeni rok služe u kadru, uskoro će se pustiti iz vojske, pošto će odslužiti određeni im rok službe.

U Sokolstvu, posle zatišja, koje je bilo nastalo u toku letnjih dana po završetku velikih sokolskih svečanosti, održanih u Beogradu, odlaskom članstva na letovanja i odmor, nastaje opet intenzivan rad. U vežbaonicama kao u košnicama vri, u jednom delu vežbaju se proste vežbe, u drugom se vrši rad na spravama, u trećem predavanja, pesme, muzika. Svuda se vidi rad i veselost.

(Nastavak na str. 2.)

Slične slučajevе nalazimo u većini koruskih opština, u kojima žive Slovenci i to u Sv. Jakovu u Rožu, Rožku, Bištrici u Rožu, Kotmaroju vasi, Galiciji, Hodisama, Djekšama i t. d.

Prema slici, koju nam predočuje ova statistika, treba da u buduće ravnamo svojim radom, t. j., da radimo na tome, da probudimo narodnu svest

u širokoj masi koruskih Slovenaca iz potvesti u živu svest. Kojim ćemo to putem postići, o tome treba da razmišljamo prilikom današnje 10. godišnjice. Ovako razmišljanje koristiće našem narodu u Koruskoj više, nego sve raspravljanje o tome, ko je skrivio da smo plebiscitom izgubili ovaj biser Jugoslovenske zemlje.

Toj braći, tom plemenitom narodu dužni smo hvalu, jer njegov spon-

M. STANOJEVIĆ (V. Bečerek):

Naše finansije

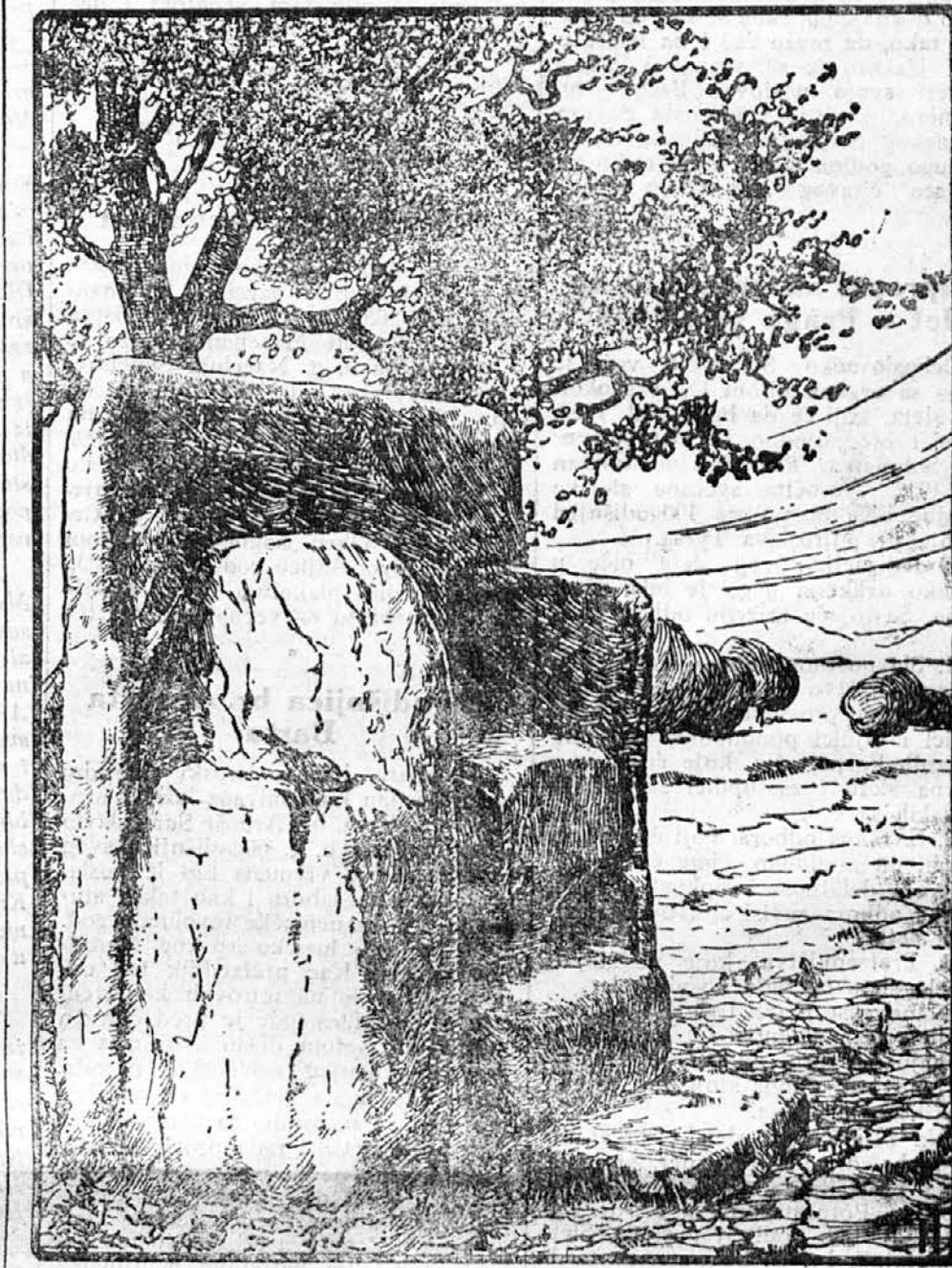
Za ostvarenje izvesne plemenite ideje, potrebno je, često, vrlo mnogo materijalnih sredstava. Naša sokolska ideja je plemenita, velika i ostvarljiva, ali su veoma skromna sredstva što nam stoji na raspoloženju. To je tako od osnivanja Sokolstva pa do danas. Ni kod Čeha nije bilo bolje. Fügner je morao pokloniti, gotovo celo svoje imanje da bi sokolska misao uhvatila dubljeg korena u narodu. Osnivači našega, jugoslovenskoga, Sokolstva prilagali su uz materijalne žrtve savršen i svu mladost svoju.

Blagodareći tome i takvome posržtvovanju, Sokolstvo se u nas razvilo takvim zamahom, kakvim nije ni jedna organizacija u novoj našoj istoriji. Korist, snaga i uspeh Sokolstva, poznati su danas ne samo u svakome katu naše domovine, nego širom čitavog sveta. Na internacionalnim olimpijadama stajali smo u prvim redovima!

Pa ipak ne možemo biti zadovoljni u svakom pogledu. I u društvena pojedinačno, i u župama u opštite, stojimo na zavidnoj moralnoj visini, ali materijalno upravo se mučimo. I izvršni odbor naše savezne uprave, na nekolikom svojim skorašnjim sednicama, bavio se pitanjem naših finansijskih. Ustanovljeno je, da imamo još dosta dugova na ime izgrađenih domova, da u društvenima němamo dovoljno sredstava, da župe nikako ne mogu da dovedu u ravnotežu svoj budžet, da nam nikako nisu bogate biblioteke, da ne imaju mnogo priredaba u toku jedne godine, imaju akademije, javne časove, posela, koncerte, predstave, možda i balove i druge zabave, te kad bi uvek odvajali tih pet na sto za svoju župu, za svoju štedionicu, imali bi uvek pravo da potraže, da im se u nevolji odmah pomogne za koju spravu, za prednjački društveni ili župski tečaj ili za ma koji drugi sokolski rad. Tako bi društva stvarno uzajamno sebe pomagala preko župe, bila bi više vezana jedno na drugo, i naučila bi se da cene smišlje organizacije, bratstva i jednakosti. Snažno bismo kročili napred. Dobrih mladića ima po našim selima. Došli bi oni na prednjačke župske pripremne tečajeve, samo, kad bi župa imala otkuda da im pruži stan i hrancu. I vratili bi se u svoje mesto da razviju sokolski barjak, da rade i da vremenom stvore snažno društvo. A mi, koji postojimo kao Sokoli, treba da se pobrinemo, da nam pristupe i drugi kao Sokoli, ali samo takvi, koji produ kroz tečaj, kroz sokoljanu, kroz vežbaonicu, kroz sokolsku ideologiju. Stvaranje društava po njihovoj inicijativi, bez dobrog prednjačaka, bez sokolski nadahnutog starešine, bez izučenih administratora — nema i ne može biti ozbiljnog sokolskog društva.

Istina je, da nam stoje na raspoređenju i veće sume kao pomoć od banovina, ali mi bismo morali da i sami stvorimo stalne prihode za župu. Valja iskreno priznati, da imamo mnogo slabih društava, i to se većinom na selu i u manjim varošima. U većim gradovima stojimo bolje, u koliko društvo nema velikih režija ili dugova za dom. Prema tome svima je potrebna pomoć, ali ne i svima podjednako neophodna. Zato bi bilo potrebno, da sva društva srazmerno doprinose prihodom župe. Župa treba da postane, u materijalnom pogledu, neka vrsta štedionice odakle bi bili pomognuti oni, koji su u najvećoj nevolji.

Jednom reči: društva moraju više davati župi, ako hoće da u danim prilikama od nje i primaju. Neka svih podjednako dajemo, a neka mali budu pomognuti najpre, da bi se i oni razvili, da bi ojačali, da bi se posle mogli odužiti time, što će se njihovim stalnim davanjem drugi pomoći. Kada bi se ovo u našim župama usvojilo, manje bismo bili upućeni na pomoć s druge strane i naš sokolski rad došao bi do velikih razmera.

Presto na Gospovetskom polju

Čehoslovački praznik 28. oktobra

Svim bratskim župama i društvima!

Braćo! Sestre!

Utorak 28. oktobar dan je obletnice, kad je bratskom čehoslovačkom narodu granulo suncje slobode. To je dan, kad su udareni snažni temelji bratskog čehoslovačkog državi.

Godimice od postanka svoje države čehoslovački narod taj dan slavi i veliča kao svoj najveći blagdan, a mi Jugosloveni jednako smo godimice tog dana delili radost sa našom braćom Čehoslovacima, jer njihova radost nas je radost, njihova sloboda naša je sloboda!

I u vidu svega ovoga izvršni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije sa svoje XIX. sednici održane 2. oktobra o. g. odredio je:

1. Sva bratska društva sviju sokoških župa Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije imaju ovogodišnji 28. oktobar, narodni blagdan čehoslovačkog naroda, proslaviti na najdostojniji način, a prema mesnim prilikama ili samostalno ili u vezi sa ostalim nacionalnim organizacijama, a u cilju, da se produbi i učvrsti u redovima svih pripadnika Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije velika ideja slovenskog sokolskog bratstva.

2. Toga dana neka toga održane akademije sa prigodnim predavanjima i programima, u kojima će doći do izražaja naše bratstvo sa čehoslovačkim narodom.

3. Sve sokolske župe neka tog dana odašljaju pozdravne i zahvalne telegrame bratskoj Československoj Obci Sokolskoj u Pragu, III., Tyršev dom.

4. O obavljenim proslavama imaju se Savezu podneti izveštaji.

Zdravo!

ZA SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

E. Gangl, I. zamen. starešine.

A. Brozović, tajnik.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Br. dr. Scheiner stupio u 70. godinu života

Starosta ČOS br. dr. Josip Scheiner navršio je 21. septembra 69. godina svog života. Skoro dve godine bio je zbog bolesti u Tatranskoj Polijanci i kako doznačimo, sada se sasvim oporavio tako, da može veći i na izlete u gore. Uskoro će se vratiti u Prag i preuzeti svoje poslove. Bratu dr. Scheineru, koji je i starosta Saveza Slovenskog Sokolstva, želimo, da bi još dugo godina zdrav i čio radio na procvatu čitavog slovenskog Sokolstva.

Pripreme za svesokolski slet u Pragu god. 1932

Čehoslovačko Sokolstvo već je počelo sa organizacijom IX. svesokolskog sleta, koji će da bude god. 1932. Taj slet biće ujedno II. slet slovenskog Sokolstva. Prvi je bio održan god. 1912. Naročite svećane sletske prirede biće posvećene 100godišnjici rođenja dr. Miroslava Tyrša.

Organizacija ovog sleta biće u nekoliko drukčijaa nego je bila dosadašnja. Sastojće iz triju odbora i to iz:

1. Slavnostnog odbora u koji ulazi pretsedništvo i načelništvo ČOS, pretsedništvo prosvetnog odbora, predsednici i tajnici pododbora, zastupnici raznih korporacija, koje će sudjelovati na sletu i zastupnici slovenskih sokolskih saveza.

2. Izvršnog odbora, koji će biti reducirana na minimum, čime će se postići veća delatnost i gipkost u radu. Od tog odbora zavisi čitavo organiziranje sleta.

3. Pretsedništva, koje će stajati na čelu sletskog rada i voditi slet.

Nanovo se uvodi i sletski nadzorni odbor sa analognom funkcijom, koju imaju nadzorni odbori po društvenima. Nadzorni odbor stoji van ostalih sletskih organizacija.

Na čelu čitave sletske organizacije je br. dr. Jos. Scheiner, starosta ČOS i predsednik Saveza Slovenskog Sokolstva. Potpredsednik je br. dr. Karel Heller, kao voditelj poslova. Sletski je tajnik br. K. Schwarz, predsednik finansijskog odbora br. dr. Fleischmann, predsednik nadzornog odbora br. V. Štěpanek. Ovi funkcionari zajedno sa načelnicom s. M. Malom i prosvetarom br. A. Krejčjem tvore sletski presidij.

Pretsednici pojedinih odbora su braća: ing. Petru (gradevinski odbor), J. Heller (stanbeni), Avg. Očenašek (odbor za sletsku ocenu), A. Krejčí (izložbeni), A. Dyrak (umjetnički), dr. Schauer (velesajanski), J. Los (redateljski), V. Štěpanek (slovenski), dr. Kravok (američki), dr. Fleischmann (biografiski), Rozmara (gospodarski), Pipla (prehranbeni), dr. Bukovsky (lekarški), Chronst (železnički).

Tyrševa proslava u Pragu

Udružene praske župe priređile su 16. septembra o. g. u Obecnom domu veoma svečanu proslavu Tyrševog rođendana i to kao uvod u priprave za svečanosti stogodišnjice njegovog rođenja god. 1932. Proslavu otvorio je pozdravnim govorom br. dr. Němcéek, pevačka društva pevala su razne nacionalne pesme, a univ. profesor br. dr. Albert Pražák iz Bratislave jakim potezima ocertao je u krasnom predavanju značaj dr. Tyrša za

(Nastavak sa 1. str.)

Uprave društava razmišljaju i debatuju, na koji način da se Sokolstvo proširi na sve društvene staleže, na koji način da se Sokolstvom oduševe seba.

Nažalost, svuda se oseća nedostatak dovoljnog broja spremnih prednjaka.

Uprave Saveza i uprave župa spremaju prednjake tečajeve, da bi se taj nedostatak umanjio, ali ma koliko da dobijemo novih prednjaka, još dugo vremena osećati će se nedostatak.

Međutim u vojsci veliki broj mlađih vaspitača nišu mnogo zauzeti zimskim rādom u trupnim školama i redovnim tekućim poslovima, kao što je to bilo u toku letnjeg rada.

Mislim, da bi se za Sokolstvo vrlo mnogo učinilo, kada bi se ovi mlađi vojni vaspitači, mlađi oficiri i podoficiri, u vremenu njihovog odmora u toku zimskih dana vaspitali u sokolskom duhu.

Svi ti mladi ljudi, po dobu njihove starosti, prema sokolskoj organizaciji treba da su vežbači.

oslobodenje čehoslovačkog naroda. Kod telovežbačkih tačaka bile su na programu razne proste vežbe i vežbe na spravama. Uzorna vrsta Praške župe izvadala je jugoslovenske proste vežbe. Proslavi prisustvovao je i predsednik čehoslovačke vlade brat Udržal sa više ministara, senatora i načelnika poslanika, nadalje zastupnik 28. peš. puka Tyrša i Fügnera, predsednik opštine br. dr. Baxa, starosta čsl. vatrogasaca brat Seidl, starosta ruskog Sokolstva br. dr. Vergun i mnogo drugih.

† Br. Rudolf Macenauer

Bivši dugogodišnji načelnik Sokola I. Smichov, bivši načelnik Jungmannove sokolske župe i član načelničnog suda ČOS br. Rudolf Macenauer umro je 7. septembra o. g. Načelnik Smichovskog Sokolskog društva bio je od 1906. do 1929. godine. U župskom predsjedničkom zboru bio je od g. 1900., a u godinama 1914.—1915. i 1919. do 1921. bio je župski načelnik. Za njezino nesebičan rad odlikovala ga čehoslovačka Obec Sokolska, prilikom njegove 50godišnjice rođenja g. 1923., Suchardovom plaketom "Na straži". Odličnom bratu — večnaja pamjat!

60 godišnjica br. Arnošta Barta

Poznati lužičko-srpski narodni voda i jedan od osnivača lužičko-srpskog Sokolstva, br. Arnošt Bart, slavio je 29. avgusta o. g. 60godišnjicu svog rođenja. Duže vremena bio je poslanik u saskom saboru i kao takav stupio je u doba nemačke revolucije god. 1918. na čelo lužičko-srpskog Narodnog odbora. Kao predsednik tog odbora otišao je na mirovnu konferenciju u Versailles, gde je pred čitavim kulturnim svetom digao svoj glas za prava najmanjeg slovenskog naroda. Ali našao je na glahu uha i u vrativši se u Nemačku, osudio ga nemački sud zbog "veleizdaje i rada protiv nemačkog državnog jedinstva" na tri godine tvrdnog zatvora. Kasnije je zastupao Lužičke Srbe na manjinskim kongresima u Ženevi, a otkako su Lužički Srbi sa ostalim narodnim manjinama Nemačke istupili iz tog kongresa, zastupila ih na manjinskim kongresima saveza narodnih manjina u Nemačkoj. Aktivno u zadnje doba u politici ne radi, ali svoje još uvek mlađenčke snage posvetio je lužičkoj žurnalistici i gospodarskom napretku Lužičana. Br. Bart je kao odusevljeni Sloven je prihvatio poziv na slet u Tuzlu.

Načelnica, koje garnizoniraju u tom mestu.

Dr. ILIJA DESPOT (Šibenik):

Čehoslovačkoj

Moja je mati onog kobnog dana zanijemila od ljetih, teških rana — i polomljena srca gledala duhom kraj onaj, gdje grca u boli silnoj krv Njezine krvi, pa nije ništa mogla reč...
Prvi Veliki glas s Tvojih usta jeknu, i prodol muklu sjeknu! Prodrama Pravdi zatvorena vratā, i ču se Riječ od — dvanaestog sata!
— Riječ Tvoja jaka, teška prostruji zrakom s kraja na kraj svijeta, Matere moje, o Sestru vitešku!

Sva srca naša i sve duše ožarila si slavskom vjerom svetom, i naše boli tmuše prevukla nadom, snagom i poletom! Olujom Pravde, olujinu Bijesa srela si hrabro i na nju, na grijesnu susalu strijele: osvetu nebesa; a djecu neutješnu iz onog tužnog kraja, iz slavskog zavičaja, što još ih memla bije — što još ih krunik pogubio nije — pozvala k sebi, da sa sreća Tvoja, vapiju Pravdu i zazivlju Boga!

Mati je moja onog kobnog dana — sva zaplakana, al mirna ipak, prisebna i jaka na oltar digla Četiri Junaka! A Ti si dotele zamahnula krilom sve svoje snage i sve svoje moći, i rekla Sestri: „Ne plači, jer doći dan osvete će! — Tvoj glas moćni silni bijes ne ušutka! Ne poznaje straha slavljanski jaki duh, već maha pravednom daju gnjevu! Golgot naša Krstova puna nove nadom piše, vjerujući sve više u svjetlo zore dana slavljanskoga!

... S vrhova gora, s dubina mora iz koliba i dvora, sa brda i sa žala — radi Velike Rijeći Tvoje, viteška Sestru Matere moje: Hvala! Hvala! Hvala!

Šibenik, rujna 1930.

Nastavni kadar za društvene prednjače tečajeve regrutovao bi se od nastavnika, koje je uputila uprava župe, zatim od društvenih načelnika i od onih prednjaka, koji su već svršili sa vremeni i župski tečaj.

Dopunjajući znanje stečeno na tečajevima radom u sokolskim društvinama, ovi mlađi ljudi postali bi dobro društveni prednjaci.

Na ovaj način, ne čineći velike izdatke za spremu svojih prednjaka, sva društva dobila bi dovoljan broj prednjaka. Njihova spremna neće biti savršena, ali će biti zadovoljavajuća. Upućivanjem istih lica na dočnije tečajeve, dobili bi se za relativno kratko vreme dobiti prednjaci, koji samom prirodnom njihovu službu razpolazu dovoljnim pedagoškim metodama za vaspitanje mlađih, a njihovim stalnim dobitom u službi sa mlađim ljudima iz svijeta društvenih staleža, oni bi oduševljavali sokolskom ideologijom omladini suvijet društvenih staleža.

Pomoću vojske mogli bi se dobiti i vrlo dobiti organizatori i vode sokolskih četa.

Uskoro će se otpustiti iz vojske veliki broj mlađih ljudi mogli bi za vreme zimskih dana, kada nisu tako mnogo opterećeni službom, da provedu izvesno vreme na savezničkim i župskim prednjačkim tečajevima.

Svi ti razpolazu solidnim vojnim znanjem, vojnom disciplinom i opštih spremom; to znanje, ta disciplina i opštih spremi, mogla bi se samo dopuniti sokolskom spremom, sokolskom disciplinom i sokolskom ideologijom.

Vjerujem, da bi se ovo moglo ostvariti na taj način, što bi uprava Saveza izdjeftovala kod gospodina Ministra vojske i mornarice, da se na sve župске tečajeve iz svake vojne jedinice, koja je u mestu gde je i sedište župe, uputi po neštoliko otresitijih vojnika iz raznih selja, kojima uskoro predstoji otpuštanje iz vojske, pa da ovi vojnici, pre nego što se puste iz kadrira, ne stvarajući nizakve materijalne izdatke državi, svrže župski tečaj za sokolske čete, i svoje vojnicke obrazovanje dopune sokolskim vaspitanjem na župskom tečaju.

Odlazeći svojim selima u sve krajeve otadžbine ovi isluženi vojnici vojnici i sokolski vaspitani doći će u dobar da učiteljima, svećenicima i drugim nacionalnim radnicima svoga kraja, pa će pristupiti organizovanju sokolskih četa u selima, gde one ne po-

stoje, a u mestima gde su obrazovane, ojačać ih pridolaskom novih saradnika.

Najzad, na kursu za rezervne oficire u Sarajevu i Bihaću nalazi se veliki broj mlađih ljudi kandidata za rezervne oficire oduševljeni za nacionalni rad, od kojih su mogli po prirodi svoje gradanske profesije upućeni, da bar izvesno vreme svoga službovanja provedu na selu.

U njihovo blizini nalazi se najbolji organizator sokolskih četa brat Čeda Milić, pa sam uveren, da bi brat Čeda Milić po svome sokolskom uverenju, da je najprijetniji rad, rad na vaspitanju omladine, vrlo rado, kada bi mu se za to dala mogućnost, održao predavanja tim mlađicima na kursu za rezervne oficire o načinu organizovanja

VOJISLAV BOGIČEVIĆ (Tuzla):

Kad brojevi govore . . .

Dobar ekonom, u težnji da postigne napredak u raznim granama privrede, vodi tačnu statistiku svoje ekonomije i ustanavljuje u čemu je bio tokom godine nazadak, a u čemu opet napredak. Kad je to ustanovljeno, onda traži uzroke nazatku i nastoji ih otkloniti, da bi i u tim pasivnim granama svoje ekonomije postigao rezultate, koji su srazmerni utrošenoj energiji i uloženom kapitalu.

Sokolstvo ulazi od oslobođenja do danas ogromnu energiju i još veći kapital, da ojača ideju Sokolstva i proširi svoje redove na sav jugoslavenski narod u svrhu nacionalnog, fizičkog i moralnog snaženja.

Da li smo mi postigli rezultate srazmerno utrošenoj energiji, dade se lako ustanoviti tačnom statistikom, koji smo i mi u župama, i uprave u društvinama do danas izradili što malih, što velikih jednu množinu, ali kako mi se čini, sa jednom svrhom, da se tim krpama papira obogati i inače ogromna naša arhiva.

Ja ču ovde načiniti mesto uvedu jedan letimican pregled na naše ukupno dano stanje u uporedbi sa statistikom donešenom u Sokolskom kalendaru 1929. godine.

Naša država broji oko 12 miliona stanovnika. Godine 1922. bilo je 63.000 ili 0,5% sokolskih pripadnika; godine 1929. bilo je 67.035 ili 0,55%, a danas broj Sokolstvo 77.050 ili 0,64% sokolskih pripadnika. Znači, i pored našeg najvećeg truda, nismo za tih deset godina uspeli da popnemo broj sokolskih pripadnika na 1%. Prema izveštaju brata Mihajla Lukića u 23. broju "Sokolskog Glasnika", ojačao je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije prema stanju iz god. 1929. za 10.015 lica. Brat Lukić trebao je tom prilikom načiniti jednu uporedbu pojedinih župa sa stanjem iz 1929. godine, pa bi video, da su ojačale župe: Osijek sa 1348, Tuzla 986 (bez seoskog Sokolstva), Mostar 772, Veliki Bečkerek 445, Sarajevo 414, Beograd 51, Celje 48 i Novo mesto 36 sokolskih pripadnika — a da su opale župe: Skoplje sa 1097, Novi Sad 1633, Zagreb 600, Kragujevac 455, Kranj 426, Ljubljana 278, Cetinje 204, Niš 203 (skoro za 50%), Bjelovar 165, Rijeka 143, Šibenik 67, Split 76, Banjaluka 37, Maribor 32 i Užice 18 sokolskih pripadnika manje nego 1928. godine. Pojedina društva na pr. imaju više članstva nego cela župa Niš.

Nad ovom pojmom trebali bi da se prvenstveno zamisli starešine župa i da nastoje da se spreči ovo opadanje. Župa Tuzla je od osnivanja Sokola kraljevine Jugoslavije ojačala sa šest novih društava i 8 sokolskih četa na selu, ali stanje po gradskim društvinama nižidaleko nije takvo, da bilo kakav drugi rad ne bi bio na štetu društava po gradovima, bez kojih se opet rad na selu ne da ni zamisliti. Sa priljubljenim poteškoćama sabrao sam statističke podatke o stanju društava naše župe, koju ču ovde općenito iznati, pa kako je stanje i po najvećem delu ostalih župa slično, ova statistika može i ostalim biti od koristi.

Škole prema Sokolstvu. Naša župa ima po varošima i varošicama 22 društva, a u tim mestima nalazi se svega oko 40 osnovnih, srednjih i stručnih škola, koje imaju 10.600 učenika i 282 nastavnika. Škole su prema broju učenika zastupane u sokolskim društvinama: osnovne 9182 učenika (27,8% dece); gimnazije: Tuzla ima na 477 daka 50 Sokola ili 9%, Bijeljina na 474 daka 36 Sokola ili 7,5%; gradanske škole: Tuzla 76 daka — nijedan Soko, Doboj 150 daka — 30 Sokola ili 20%, Gradačac 40 daka — nijedan Soko, Derventa 99 daka — 24 Sokola ili 24%, Brčko 84 daka — 20 Sokola ili 22%, Zvornik 49 daka — 13 Sokola ili 26%. U Tuzli postoji Ženska stručna škola, koja broji na 110 učenica 15 Sokolica ili 13%, a u svima ostalim žen. stručnim

i radu u sokolskim četama, te bi na taj način po prirodi svoga organizatorskog duha bez naročite pripreme stvorio jednu vrstu tečaja, kao za sokolske čete

sastavljena naša župa i naša sokolska društva:

Sokolska župa Tuzla: 6 trgovaca, 5 privatnih činovnika, 4 drž. činov., 2 učitelja, 2 advokata, 1 zanatlija, 1 sveštenik i 5 drugih profesija. U 22 sokolska društva ima 389 funkcionera, koji su po profesijama ovako zastupljeni: trgovaca 72 (18%), privatnih činovnika 63 (16%), zanatlija 62 (16%), državnih činovnika 91 (23%), učitelja 32 (8%), advokata 10 (2.5%), sveštenika 7 (1.5%), profesora 6 (1.5%) i ostalih profesija 46 (12%).

Učitelja nema u upravama sokolskih društava: Kreka, Lukavac, Malogaj, Zavidović, Zvornik, Ugljević, Bos. Brod. Kako se vidi iz cele statistike, nastavnici su uopće sa neznašnjim brojem zastupljeni u društvenim upravama.

Interesantna je stvar, kako su zastupljene profesije u glavnim funkcijama uprava župe: starešina trgovac, načelnik inžinjer, tajnik učitelj, prosvetar inžinjer (stane u Kreki). Kod ostalih društava starešine su: trgovci 8, advokati 4, sreski načelnici 3, direktori rudnika 2, sveštenici 1, sudije 1, priv. čin. 1, ruk. činov. 1, geometri 1. Tajnici: priv. čin. 7, drž. kanc. čin. 4, trgovci 3, poreznici 2, učitelji 1, gruntoničari 1, zanatlije 1, apotekari 1, sveštenici 2. Prosvetari: učitelji 7, ruk. inž. 3, profesori 3, sveštenici 2, veterinar 1, poreznici 1, sudije 1, lekari 1, poglav. sreza 1, advokati 1, trgovci 1. Načelnici: priv. čin. 5, kanc. čin. 5, zanatlije 3, trgovci 2, gostoničari 2, učitelji 2, srednjoškol. nast. gimnastike 2, advokati 1.

Ova nam statistika pokazuje jednu prilično nepravilnu podjelu funkcija, koja je nastala jedino u nedostatu dobrovoljnih sokolskih radnika, a otuda dolazi, da se ni danas nije u sokolskim upravama postigao visoki osjećaj prema dužnosti, a sam sokolski rad u mnogim pravcima zapinje i ramjije.

VEKOSLAV BUČAR (Ljubljana):

Ustoličenje koruških vojvoda i njegovo značenje

U 24. broju »Sokolskog Glasnika« donešena je slika, koja pretstavlja ustoličenje koruškog vojvode kod Gospa Svetog. Ovaj dramatični prizor, koji ima svoj koren u staroj slovenskoj demokraciji, odigrao se poslednji put 18. marta 1414. god. Na taj dan se je na Gospovetskom polju ustoličio za koruškog vojvoda Habsburgovac Ernest Železni, ali ne na slovenačkom jeziku, kako je bilo to pre uobičajeno, nego na nemačkom. Njegovi naslednici toga nisu više činili i zato 1414. znači godinu, u kojoj je ~~ustezao~~

iz istorije poslednji ostatak slovenačkog državnog prava, koje je imalo svoj izvor u nekadašnjoj demokratičnoj i socijalnoj uredbi našeg naroda.

Ernest Železni, pa i već nekoj od njegovih predaka, kao i istoričari iz njegove dobe, nisu mogli više pravilno da shvate obred ustoličenja. Njima je bio samo »čudnovata ceremonija« ili »obred, kojega nema nigde na svetu«. Ali u koruškom plemstvu i narodu živila je svest, da su u tom obredu pretstavljena važna narodna prava i da u tom obredu živi uspomena na

Knežji kamen na Gospovetskom polju

Velika je šteta, što mi br. »Sokolski Glasnik« nije mogao primiti tabele u kojoj je za svako društvo pojedinačno izraženo sve što je ovde općenito rečeno, a na taj bi način svako društvo dobilo svoju venu sliku i videla se očita razlika među pojedinim društvima.

Iz govora ovih brojeva možemo izvući sledeće zaključke:

Inteligencija, a naročito prosvetni stalež, nezadano je zastupljen u sokolskom radu, a otuda i nezadano sudelovanje školske mladeži u sokolskim redovima.

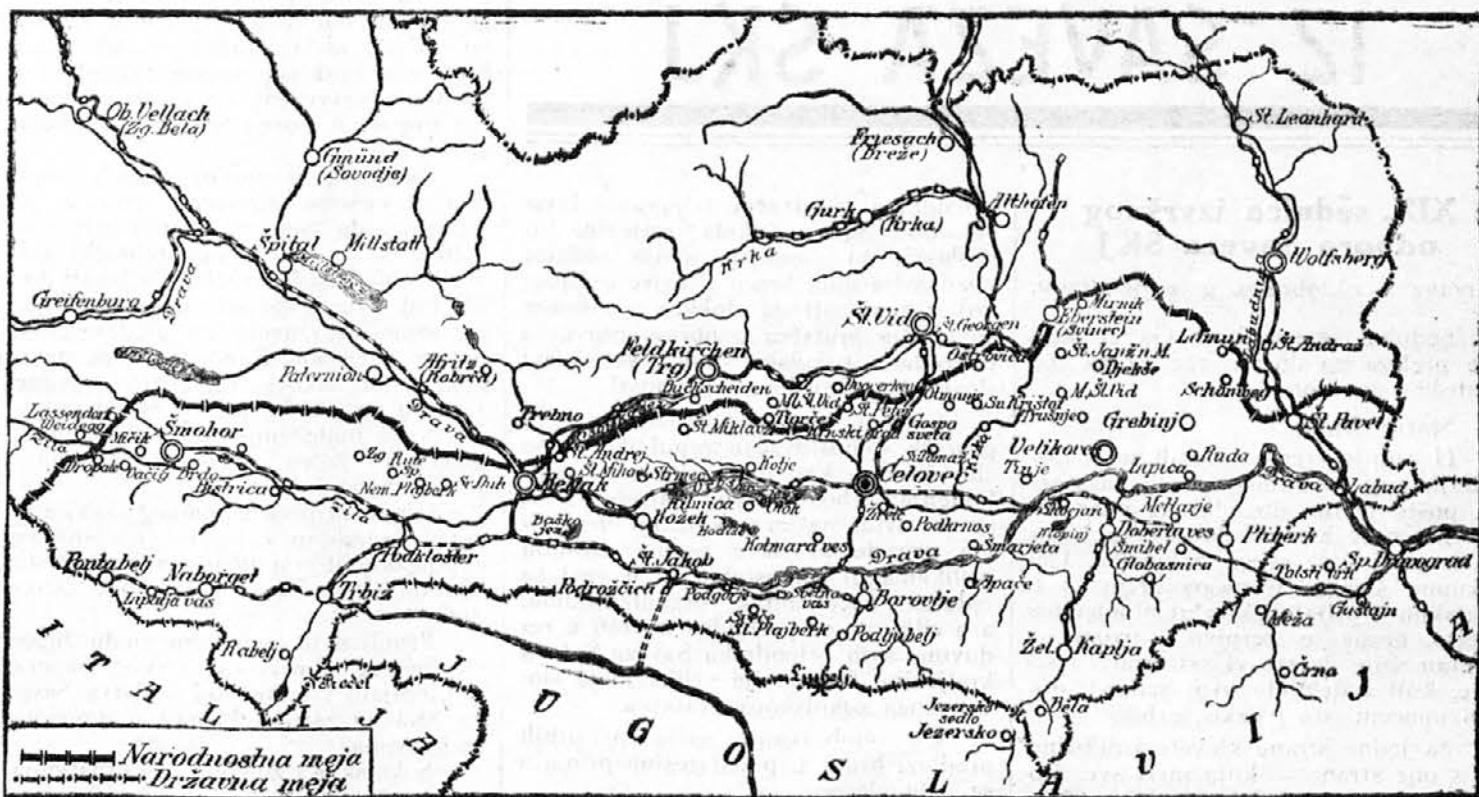
Broj vežbačeg članstva nesrazmoran je broju ukupnoga članstva, a ženske kategorije nalaze se u opadanju.

Po gradovima u sokolskim društvima osjeća se nedostatak prednjaka, naročito takvih koji su spremni da vode čitavo društvo, pa se dešava, da su pojedina društva ovisna o jednom čoveku, koji je često uzrok rasunu čitavog društva.

Napomenjuju još dve pojave, koje nisam naveo u statistici, a to je nagađa porast svečanih odora. Dok je naša župa imala 1929. godine 188 odora, danas ih ima 332. Pored toga je zavladala po društvinama jedna nova bolest t. zv. »fanfaromanija«, koja se tako naglo širi, tako da ćemo izgleda naskoro svi duvati u trublje i rogove.

Sympatična je pojava nastojanje oko izgradnje sokolskih domova. U našoj župi može se reći da dosad samo jedno društvo ima čestit sokolski dom, a to je Bos. Šamac. Naskoro će imati Bijeljina, a na proleće počinje graditi i Tuzla. Bez domova nema uspešnog rada.

Završajući ovaj članak, želim da i ostale bratske župe iznesu sličnu sliku stanja svojih društava, jer će takva statistika biti od koristi i ostalim župama. Na zlo se mora prstom ukazati, ako hoćemo da se uspešno leći.

Naša severna granica

nekadašnje karantanske vladare — vojvodu Inka i njegove prede. Opat Ivan iz Vetrinja piše, da su Korušci bili mišljeni, da u njihovoj zemlji može deliti zajmove i suditi samo oni knez, koji izvrši obred po starom običaju, t. j. da se svečano ustoliči na »knežjem kamenu«.

Dakle, tek ustoličenjem juridično je počela i bila priznata vojvodska vlast u Koruškoj. Da bismo mogli ovo pravilno razumeti, moramo da pogledamo nešto unatrag u istoriju, u doba, kad su Slovenci imali još potpuno našrodu samostalnost.

Osnovni oblik svega društvenog života kod Jugoslovena bila je **zadruga** u kojoj je bilo više porodica, vezanih po krvnom srodstvu. Ove porodice živele su sve pod jednim krovom i imale su zajedničko gospodarstvo. Zadruga je bila dakle osnovana na porodičnoj i materijalnoj uzajamnosti. Na čelu stajao joj je **starešina**. On je vodio gospodarstvo, određivao posao i brinuo se za potrebe zadruge.

Sa ostalim Jugoslovenima doneli su i Slovenci ovu društvenu ustanovu u svoju današnju domovinu i očuvajuju kao starodrevni običaj delomice kroz ceo srednji vek. Društveni život i uređenje Slovenaca u to doba potpuno odgovara onom kod Srba i Hrvata.

Nemački uticaj, gradski život i razvijena trgovina, ovim zadrgugama nije bila u krvi. Zato su one najpre isčezle tamu, gde se najčešće osećao taj nemački uticaj, naime tamu, gde su nastajali gradovi ili važna trgovista. Do XIX. veka ove su se zadruge očuvale u Beloj Krajini, Prekomurju i kod vencijanskih Slovenaca. Vremenom nastala su iz zadruge velika sela, koja su se obično nazivala po svojim osnivačima (n. pr. Vinkovci, Matjaševci, Stepanovci, Adleščići i t.). Svi stanovnici nosili su isto ime, jer su bili istog roda. Svoj načelnika zadrgari su birali ili ga je njegov prethodnik imenovao za svog naslednika. Načelnik je obično bio najinteligentniji, punoleti član zadruge. Obično je to bio i po dobi najstariji i zato se je zvao »starosta« ili »starešina«, pa i »gospodar« ili »domaćin«. Naziv »starešina« među Slovincima veoma je ubičajen i poznat. Zanimljivo je, da stari istoričari izvori nazivaju starešinom i seljaka, koji je imao vlast da ustoličuje karuškog vojvoda.

Više zadruge, koje su bile u porodičnoj vezi i naseljene u jednoj te istoj pokrajini, sačinjavalo je **pleme ili rod**. Svako pleme činilo je upravnu župu ili **županiju**, kojoj je stajao na čelu **župan**. Ti pak stari slovenački župani nisu bili samo glazvari sela i suci, kako je to bilo u kasnom srednjem veku, već su vladali opsežnim okruzima, u kojima su imali svu upravnu, sudsacku i vojničku vlast. Na njihovo mesto stupile su kasnije frankovske grofije, našto su se i nekadašnji župani počeli nazivati grofovima. Pa i slovenačko plemstvo, koje imamo do XII. veka, ima svoj izvor u županskoj vlasti.

Središte župe bio je grad ili **gradište**, što kod Slovaca znači kraj vani u polju, koji je ograničen naspom, zidom, ogradom. Obično su se gradista nalazila na mestima, koja su bila već po prirodi utvrđena, n. pr. na ostrvima, sred močvara ili na brdima. Grad je bio obitavalište župana i utočište naroda za vreme neprijateljskih napadaja. Pod gradom bile su kuće stanovnika (predgrade), a na protoru između grada i predgrada održavao je narod vašare, svečanosti, sudovanje i zborove. U tome je i uzrok, da se je svečanost ustoličenja vojvode odigravala na polju pred Krnskim gradom.

I Slovenija bila je naseljena slovenskim plemima. Dokaz: Slovenska Krajina (Prekmurje), koja se je oko god. 1256. nazivala »zemlja roda

Gjure«. Njom je vladao grof Hahold, koji je sigurno zauzimao mesto nekadašnjeg župana. Središte ove županije bilo je u Donjoj Lendavi. Više od nje bila je Dudlebska županija (kasnije grofovija) na ulazu koju bio je Radogov grad (Ratigovsburg), današnja Radgona (Radkersburg).

Od naročite važnosti bila je u staroj slovenačkoj istoriji županija u središtu današnje Koruške. Ona se u hrvatskim X. veka naziva »Hrvatska županija« (pagus Chronati); sigurno zbog toga, što se je hrvatskim imenom nazivalo jugoslovensko pleme, koje se je ovde naselilo. Na ovo ime potječaju još i danas nazivi triju sela — Krabathen. Već u rimsko doba bio je tu važan kulturni centar, poznati Virunum, čiji su ostaci pretstavljeni i dva najznamenitija predmeta ustoličenja: knežji kamen i vojvodska prestonica.

Krajina je ovde veoma plodovita i daje narodu sve uslove za zemljoradnju i stočarstvo. Zato je i pleme ovde naseljeno, dobio prvenstvo nad ostalim plemenima. Tu je bio znameniti »Karantančki grad«, kasnije zvan »Krnski grad«, koji je bio glavni grad zemlje. Sve te prednosti uzrokuju, da je bila »Hrvatska županija« od velikog političkog značenja i da se je pod njezinim vodstvom osnovala nekava slovenska savezna država, koja se javlja već u doba kralja Sama, a delomice je očuvana i u doba slovenačkih koruških vojvoda: Boruta, Gorazda, Hotimira, Valkuna i Inka.

Plemenske župe nisu bile uvek u međusobnoj vezi, nego su sačinjavale pojedine male države. Da su se kasnije počele udruživati, bili su uzrokom raznih istorijskih dogadaja (ratovi), a naročito uspomena na slavnu Samovu saveznu državu. Onaj, koji je vodio pleme u rat, zvao se vojvoda.

Iz raznih istorijskih izvora zaključujemo, da je već u početku VIII. veka postojala slovenačka savezna država. Biranje, odnosno ustoličenje vojvode ili kneza, bilo je sigurno već onda spojeno sa određenim svečanim obredom, koji je odgovarao ustoličenju župana kod pojedinih plemena. U tim obredima izražavala se demokratična misao, što narod sam bira svog glavaru i što mu daje vladalačku vlast. I ova misao očuvana je i kasnije kroz sedam vekova kod ustoličenja koruških vojvoda, ma da narod nije više mogao uticati na to, ko će da sede na »knežji kamen«.

Ako pogledamo slikoviti i dramatični razvoj svečanosti ustoličenja na Gospovetskom polju, moramo da razlikujemo ustoličenje na **knežjem kamenu** od ceremonije na vojvodskom prestolu. Samo prvo je bistveno, jer je imalo za posledicu, da je bio knez kao vladalač zemlje pravno priznat i da je smeo javno provadati svoju vladalačku vlast. Ono pak što se je odigravalo na vojvodskom prestolu nije ništa drugo, nego prvo javno i svečano vršenje dobivenе vlasti. Kod prvog obreda ima i mnogo tačaka, koje su od važnog simboličkog značaja.

Već u srednjem veku mnogi se nisu mogli nadativi tome, da kod ustoličenja knez nastupa u slovenačkoj seljačkoj nošnji, kojoj je boja i kroj bio tačno određen. U takvoj nošnji sa mnogobrojnom pratnjom dolazio je knez do knežjeg kamena, vodeći u rukama lisastog (bobičastog) bika i kobilu jednake boje. Obe životinje morale su se već pre upotrebljavati kod poljskog rada. Razume se, da kasnije sve ovo za nemačke vojvode, koji su navikli nastupati s velikim sjajem, nije bilo baš malo poniznje. Ali baš taj vojvoda u seljačkom određenju, u kojem možemo prepoznati prostog slovenačkog župana, pretstavlja onaj razmer, koji je nekada bio između glavaru i naroda. Slovenski je vojvoda u svakom pogledu jednak svom seljačkom narodu. Živi od zemljoradnje, o čem svedoče životinje

koje vodi u ruci, jednak je po odelu i treznom životu (gutalj vode), pa i svoju vladalačku vlast upotrebljava na korist seljaka, jer dariva seljaku, koji mu u ime naroda predava vlast, životinje i novac.

Ovaj seljak igra kod ustoličenja najvažniju ulogu. Zvao se »Edlinger«, bio je to slobodan seljak, a pravo pre davavanja vlasti vojvodi, nasleđivalo se u jednoj te istoj porodici. Istoriski je dokazano, da su »Edlingeri« potomci nekadašnjih slobodnih slovenačkih seljaka, koji su očuvali svoju nezavisnost i živeli po uobičajenom slovenačkom pravu i onda, kada su u Koruškoj vladali već nemački vladari i nemačko pleme. U njima dakle vidimo zastupnike slovenačkog seljaka, koji je slobodno biralo svoje župane i vojvode. Porodica Edlingerova izumljena je god. 1823., a njihovo nekadašnje imanje naziva se još i danas »knežji dvor« (Herzoghof).

Seljak, koji je trebao da ustoliči vojvodu, očekivao ga je sedeći na knežjem kamenu. Sedeo je mirno i dostojanstveno, kao da se ne brine za vojvoda, koji dolazi. Ni najmanjom kretnjom ne pokazuje, da je njemu podložan, naprotiv, drži se za višega od njega, jer će on knezu predati vlast. Zato i dosta prezirno pita: »Ko je onaj, koji dolazi?« Narod odgovara: »Knez je zemlje.« Ali seljak neće još da ga prizna za vladara, nego traži jamstvo: »Jeli pravedan sudac? Hoće li se brinuti za korist zemlje, slobodnog roda? Je li poznavalac i branioč prave vere?« Svi odgovaraju: »Jeste i biće uvek!« Svi ovi pitanja i odgovori moralu su biti na slovenačkom jeziku.

Knežji kamen simbol je knežje vlasti. Tek kad dove u vlasništvo vojvode, postaje ovaj vladalač zemlje. Zato pita seljak: »Kakvim pravom hoće da me odstrani sa ovog sedišta?« Svi mu odgovore: »Otkupiće ga sa 60 feniga, lisastim blagom i odelom, koji nosi, a kuću tvoju oslobodiće od poreza.« Seljak nato lako udari kneza po licu, upozori ga da bude pravedan sudac, uzme životinje i ode sa kamenom. Knez ispije iz seljačkog šešira gušljike vode, stupi na kamen, zamahne s mačem na sve četiri strane i time je obred kod knežjeg kamena svršen.

Tada bi vojvoda posao u Gospodarsku crkvu, gde bi ga krški biskup kod svečane mise pomazao za vladara. Za to vreme goreli su u počast novog vladara kresovi. Posle mise vojvoda bi se presukao u kneževsko odelo i tako obučen posle podne suđio bi i delio zajmove.

Kažu, da je obred ustoličenja utvrdio već vojvoda Ingo, koji u sečanju koruških Slovenaca živi kao moćni vojvoda, koji je široj hrišćanstvo, poštovanje seljakački stalež i dobrim zakonima uredio prilike u zemlji.

POZIV

na sednicu zborna društvenih načelnika i načelnica Sokolske župe Šibenik-Zadar, koja će se održati dana 1. novembra o. g. u Šibeniku u 8 i ½ sati u kancelariji Sokolskog društva Šibenik, sa sledećim dnevnim redom:

1. Izveštaj: a) načelnika,
b) načelnice.
2. Izveštaj načelnika društava o stanju u društvinama.
3. Rad u god. 1930./31.
4. Župski predsjednički tečaj.
5. Slet u Splitu god. 1931.
6. Eventualije.

Pozivaju se sva braća društveni načeln

IZ SAVEZA SKJ

XIX. sednica izvršnog odbora Saveza SKJ

održana 2. oktobra o. g. u Beogradu.

Sednicu otvara brat Gangl, koji pre prelaza na dnevni red uzima reč sledećim govorom:

Sestre! Braćo!

U zadnje vreme odigrali su se dogodići, koji su duboko ranili naša srca, pošto je tim dogodajima povredena čast naša braće Čehoslovačka i Poljska, pa i čast svega Sokolstva. Cezolupna štampa u našoj državi i u bratskim i prijateljskim zemljama naročito, pisala je iscrpivo o ovome, a uveran sam, da ste vi svi, braćo i sestre, koji sudjelujete ovoj sednici, dobro upućeni, što i kako je bilo.

Sa jedne strane klevete i neistine — s one strane — koja mrzi sve, što je slovensko i sokolsko, s druge strane istina i prava, a iznad svega bratska ljubav među bratskim sokolskim Savezima u Čehoslovačkoj, Poljskoj i Jugoslaviji, koja je u teškim danima naše nacionalne boli i žalosti dobila tako jakog i iskrenog izražaja u bratskim zemljama, da je time naša bol umanjena, jer je podeljena među stotinama i stotinama hiljada bratskih srdaca, koja s nama sačešćuju, a jer se prema tome naša žalost pretvorila u svest, da nismo sami, a i u ponos kad vidimo, da je slovensko sokolsko bratsko nešto realnoga, koje može da uzbudi čitav slovenski rod i da čitavom kulturnom svetu kaže, da smo jedno u sreći i nesreći — u veselju i žalosti.

Mi vidimo, da zgradu slovenskog sokolskog bratstva nose jaki, nepokolebivi temelji, koji su sazidani u našim dušama i koje ne može da razdruži nikakova sila ovoga sveta, ni metci iz pušaka, ni otvor iz mastila, i nečasne nascere. Naprotiv: čim su ove navale jače protiv nas, tim izrazitiji oblik bitnosti poprima naša slovenska sokolska uzajamnost, tim vidljivije i realnije proteže se medu našim zemljama koridor slovenske sokolske svesti i solidarnosti.

Geslo »Vernost za vernost« možemo da nadopunimo time, da kažemo: Brat za brata, sestra za sestru, život za život! I još jedno: Sve za čast otadžbine i za čast Sokolstva!

Upotrebljavam ovu priliku, kada treba da govorim sokolsko srce, da braći u Čehoslovačkoj i Poljskoj izrečem u ime sviju nas jugoslovenskih Sokola i Sokolica bratsku i najtoplju zahvalnost na simpatijama, koje su nam iskazane s njihove strane, i na junačkoj, imponantnoj, upravo sokolskoj obrani uvredene sokolske časti i čistog sokolskog imena. Ne želimo, da u sličnim prilikama vraćamo njima jednako sa jednakim, ali ako bi došlo do toga, mislim i uveren sam, da bi slovenski sokolski Jug znao odgovoriti onako, kako treba!

Predlažem prvo, da bratskom čehoslovačkom Sokolstvu i bratskom poljskom Sokolstvu pošaljemo ovaj

zahvalni i pozdravni telegram: Izvršni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije sa današnje svoje sednici pozdravlja milu braću i sestre u dubokoj zahvalnosti za dokaze užvišenog sokolskog bratstva u obrani pravde i povredene sokolske časti. Neka živi slovenska sokolska uzajamnost!

I drugo: Na ovogodišnji narodni praznik Čehoslovačke republike, dana 28. oktobra, kao dana obletne oslobođenja čehoslovačkog naroda, neka se po svim našim sokolskim društvenim priredbe proslave prema mesnim prilikama ili samostalno ili u vezi sa ostalim nacionalnim organizacijama, a u cilju, da se probudi i učvrsti u redovima svih pripadnika Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije velika ideja slovenskoga sokolskoga bratstva.

Uz odobravanje sviju prisutnih predložio brat I. podstarešine primaju se jednoglasno.

Tajnik brat Brozović podnosi izveštaj o izvršenim zaključcima dosadašnjeg sednica, pa se konstatuje da su isti svi izvršeni.

Reč uzima savezni načelnik brat Ivan Bajčić, koji podnosi izveštaj o sednici saveznog načelnštva, proširenog sa nekim članovima tehničkog odbora Saveza. Brat načelnik izveštava: Jučer 1. oktobra održana je sednica saveznog načelnštva, kojoj su sudjelovali osim brata Šulcea iz Zagreba, koji se ispratio zvanicnim zapoznjenjem, svi članovi saveznog načelnštva: brat Vojinović, te sestre Skalareva, Ilićeva i Brozovićeva. Sednici sam pozvao i one članove tehničkog odbora, kojima je put u Beograd bliži nego u Ljubljani, pa su bila prisutna braća: Ilić, dr. Mergentaler, Pajić, Teodorović i brat Lhotsky, koji je slučajno boravio u Beogradu.

Na sednicu sam izneo kratko svoje mišljenje o budućem radu, čime su se saglasili svi članovi načelnštva.

Imenovali smo članove i članice saveznog tehničkog odbora i to: a) Ilić Dorde (Beograd), Macanović Hrvoje (Zagreb), dr. Mergentaler Pavao (Osijek), Pajić Vojislav (Zemun), Teodorović Milan (Novi Sad), Dronjak Nikola (Beograd), Smertnik Joža (Čege), Mačus Fran (Maribor), Dekleva Janko (Maribor), te sestre: Marijanović Olga (Pančevo), Kovalska Slava (Osijek), Pavićević Ljubica (Beograd), Poljak Dana (Zemun), Vojinović Marija (Beograd), Mačuc Nada (Maribor).

b) u Ljubljani, odnosno bližoj okolici, braću: Ambrožič Miroslav (Ljubljana), Cesen Ivan (Ljubljana), Drenik Bojan (Ljubljana), Jeras Josip (Ljubljana), Jesih Jakob (Šiška), Keber Herman (Ljubljana), Kostnapfel Aleksander (Ljubljana), Lubej Lojze (Ljubljana), Prosenec Ivan (Ljubljana), Osvald Miha (Ljubljana), Rudolf Rudolf (Ljubljana), Stanič Miro (Ljubljana), Trček Stane (Ljubljana), Podgornik Dušan (Ljubljana), Zupan Oton (Ljubljana), i sestre: Burgerova Maca (Ljubljana), Mužinova Adela (Ljubljana), Tratarova Vlada (Ljubljana), Trdinova Joža (Ljubljana), Slapničarova Majda (Ljubljana).

Primljeni su bili pravilnici za organizaciju tehničkih organa, u koliko su oni do sada izrađeni, ostali pak očekujuće u najkraće vreme preradieni i po tome potvrdeni, da će ih se moći otisknati u novoj knjizi »Organizacija«.

Raspisava o novoj podeli župa bila je opširna. Konačno izraženo je mišljenje, da župe ne smiju biti prevelike, kako bi župski tehnički odbor i načelnštvo mogli svladavati toliki rad, i da se poradi, kako bi se župe same uzdržavale ne gledajući na pomoć banovina. Razdeo župe pak neka bude takova, da teritorij jedne župe ne prelazi u dve ili više banovina. Neka budu župe zaokružene tako, da čitava jedna župa pripada samo jednom banovini.

Glede raspisa tehničkog odbora u župi Zagreb, u župskom načelnštvu zaključeno je, da lično na licu mesta ispitam čitavu stvar i potrebitno odreditim.

Primljen je sporazum među Jugoslovenskog zimsko-sportskog Saveza u Ljubljani i tehničkog vodstva Saveza SKJ za zajednički rad u zimskim sportovima.

Sokolskim župama i društvinama preporuča se nabava nove knjige pravila i pravilnika, te utakmicu za laku atletiku, koje je izdao Jugoslovenski lako-atletski Savez u Zagrebu.

Odobrava se komisija za župske prednjačke ispite u Beogradu.

Izvršnom odboru Saveza preporuča se, da se osnuju dve prednjačke škole za članove posebno i članice posebno, i to za članove u Mariboru, a za članice u Ljubljani. Ako nebi župe poslale dovoljan broj učitelja i učiteljice, neka se prime pod istim uvjetima i oni, koji nisu učitelji. Osim toga, neka se angažuju dve sokolske prednjačice, koje nisu učiteljice, a koje bi posle mogle vršiti poslove saveznih prednjačica. Za ove dve sestre imao bi se zbrinuti Savez SKJ.

Zaključeno je nadalje, da se u godini 1931. ne održi nijedan pokrajinski slet, već neka društva posvete sve svoje sile sistematsko vežbi i pripravi za slet u Pragu. Zato neka se članstvo već sada pričuva na srednju za Prag. Župa Split upućuje se neka zamoli da sme prirediti župski slet u širem opsegu i da može pozvati na slet i okolische župe.

Nadalje zaključeno je, da naše Sokolstvo na sletu u Pragu god. 1932. ima nastupiti sa svojim prostim vežbama i to zasebno članovi, članice, muški i ženski naraštaj. U tu svrhu odmah će se raspisati natečaj za odnosne vežbe sa terminom do 1. decembra o. g. Glede sudjelovanja kod čeških prostih vežbi ima se odlučiti dogovorno sa ČOS, odnosno Savezom Slovenskog Sokolstva.

Sednica zborna župskih načelnika biti će u Beogradu 7. decembra u 9. časova pre podne, a dan pre, naime 6. decembra u 5. popodne, održavat će se sednica načelnštva.

Nadalje zaključuje se, da prednjači, koji nisu članovi prednjačkoga zborna, pa ako imaju i prednjački ispit, ne sme nositi prednjačkog znaka. Konačno ima se upozoriti članstvo, da se u Pragu na slet neće dopustiti prisup ni jednom članu ili članici bez sokolske odore.

Iza toga sestra načelnica Skalareva podnosi svoj referat u kome veli, da je sa zamenicama načelnice uveli-

ke bila zapošlenost sa pripravama za slet. Najveći deo rada preostao je za zadnje dane tik pred sletom, jer su definitivne prijave dockan stigle. U ovim danima odredilo se sve, što je bilo potrebno za utakmice, a naročito razdeo načelnika i sudkinja.

22. juna, u 7 sati ujutro, započele su utakmice naraštaja. U višem odelenju natecalo se 17 vrsta i 28 pojedinačnih odelja 23 vrste i 55 pojedinačnih. Prijavljen je bilo vrlo malo sudkinja za naraštajsku utakmicu, pa se je moralno poseći za manje sposobnim silema, što je skrivilo da se je sudio vrlo različito. Utakmica za viši odel je teška i zato su uspesi slabli, dok su u nižem odelenju nešto bolji. Općenito se opaža, da naraštajke nisu bile dovoljno spremljene za utakmice. Za buduće moramo pre svega osigurati dovoljan broj sudkinja, jer inače je bolje, da se utakmice ne održavaju.

Popodne istoga dana održavale su se probe za izvedbu prostih vežba.

Usled površne spreme morao se veliki broj naraštajka isključiti od nastupa kod javne vežbe. Glavni naraštajski dan započeo je povorkom u kojoj je sudjelovalo 1026 naraštaja. Popodne održana je javna vežba, na kojoj je nastupilo 1023 ženske dece i 982 naraštajke sa svojim prostim vežbama i to sa dobrim uspehom. Kod vežbe na spravama nastupilo je 15 odelenja naraštaja.

23. i 24. juna održavala se utakmice Sokolica za prvenstvo Saveza Slovenskog Sokolstva. To je bila prva utakmica ove vrste. No i ovde su manjke sudkinje. Utakmčarka bilo je 12, od ovih 6 Jugoslovenka, 3 Čehoslovenske župine i tri Poljakinje. Naša najbolja načelnica bila je na 4. mestu, a naše natačetljice izgubile su najviše tačaka kod luke atletike. Bude li se i opet vršila ovakova utakmica, moramo na svaki način natačetljicama osigurati, da barem 14 dana zajednički vežbaju pod dobrim vodstvom.

26. i 27. juna održavala se utakmica članica u najlepšem redu, tako da prizivna komisija niti jednom nije stupila u akciju. U višem odelenju natecalo se jedna vrsta i 14 pojedinka, a u nižem odelenju 23 vrsta i 49 pojedinka. Vežbe za natačanje, naročito na ručama, bile su vrlo teške, a općenito se opažalo, da su natačetljice bile slabo pripravljene usled premalog vežbanja. Uspesi nikako ne odgovaraju našim željama.

27. juna održavao se pregled prostih vežba. Opet smo morali neke isključiti. Kod prvoga pokusa bila je velika poteškoća sa rastupom. Učinilo se sve što se je moglo, da se odredene voditeljice pouči u tome. No kako su članovi vežbali svoj rastup, to smo mi mogli da uvežbamo naš rastup tek kasno uveče, kad je već nastupila tama. Sledićeča pak jutra bilo je vežbaliste zauzeto od vojske. Ovo je veća manjkavost, pa se u buduće imo brinuti zato, da se i za članice rezervira stalno vreme za vežbu nastupa. Popodne kod javne vežbe nastup je dobro uspeo kao i same vežbe. Nastupilo je 1100 članica sa prostim vežbama, kao i više odelenja u vežbi na spravama.

Sledićeča dana ujutro bile su opet probe i popodne nastup sa prostim vežbama i na spravama kao i 27. juna. Izvedeno je i štafetno trčanje, kod kojega je naša štafeta polučila drugo mesto.

Članice su se u manjem broju natjecale u četveroboju i u naročitim disciplinama, koje je vodio brat Macanović. Na nama je sada, da odgojimo sposobne prednjačice, kako bi u buduće mogli utakmice voditi same i same postaviti svoje sudkinje.

Općenito bila je disciplina kod članica, a naročito kod većine načelnica i određenih voditeljica vrlo slaba. Dokaz tomu je taj, da se je moralno skoro za svaki nastup u najvećoj žuri postaviti ovu ili onu prednjačicu na potrebitno mesto, jer određene prednjačice jednostavno nije bila prisutna. Vrlo loše uplivala je na disciplinu i ta okolnost, da vežbače članstvo nije imalo nikakovih prednosti, već je bilo izjednačeno posve sa nevežbačima. Dođuće razne okolnosti, kao nesnosna vrućina, neverovatni napor i t. d. skrivaju mnogo, da je bilo otešano udržavanje discipline, pa mi načelnice možemo biti zadovoljne, da smo kraj ovakovih prilika mogle izvršiti svoje

delenje. Kao kod svakoga sleta, tako smo i ovim stekli mnogo novih iskustava. Pre svega moramo uzgojiti što veći broj svesnih, dobrobiti prednjačica, koje bi bile kao župске ili društvene načelnice uzorčice discipline i požrtvovnosti drugim sestrama. Prednjački tečaj, za članice upravo danas se ukazuje kao najpotrebniji. Kako smo u većini članica načelnštva, kao i saveznog tehničkog vodstva zaposlene bilo kao domaćice, bilo raznim zvanjima te ne možemo ići po župama, zagovaram kao hitnu potrebu postavljanje saveznih prednjačica, koje bi nam pomagale kod izvršavanja naše zadaće.

Naglasila sam neke nedostatke prošloga sleta, no da me se krivo ne razume, time nisam kazala, da nije bilo i dobroih strana. Naprotiv, kod ženskih odelenja pokazalo se velik napredak. Proste vežbe uspele su vrlo dobro, a i vežbe na spravama pokazale su velik napredak. Govorila sam samo zato, da ovim nedostacima, da se oni u buduće izbegnu.

Brat načelnik nadovezuje na svoj referat i govoriti potanko o organizaciji prednjačke škole. Kao što je preneo, škola će se održavati zasebno za članove, a zasebno za članice, jer to traži i način obuke, a i preveliki broj smetao bi pravilnom radu u jednoj dvorani. Muška prednjačka škola bila bi u Mariboru, dok bi škola za prednjačice bila u Ljubljani u Sokolskom domu na Taboru. Članstvo bi imalo besplatni smeštaj, dok bi se za članice smeštaj imao plaćati. Detaljan proračun za obe škole predložio je jedan vodstvo.

Nadovezno na referat brata načelnika brat gospodar Živković predložio je proračune za prednjačke škole. Konkretno predlaže, da se broj ženskih polaznika povisi od 25 na 40 lica, a od toga dve sestre da se izobrabe za savezne prednjačice. Za sada pokriće za prednjačke škole nema, no zatražen je jedan zaostali kredit, i iz njega će se podmiriti potrebna svota.

Brat Stevo Knežević pita, da li bi bilo moguće, da se u prednjačku školu prime Sokoli oficiri. Brat načelnik odvraća, da zato nema nikakove zahteve, ali da se može primiti najviše 5 lica.

će izvedbe, gibavosti i elegancije zadržati i najstrožijeg kritičara. Povevana Ti omladina u sokolani iskreno je ljebavljena. Divili smo se Tvojim ustupama, i Tvojim odrborima obnašala si s požrtvovanjem i nesrečnošću mnoge funkcije, svojim dobrim i mudrim savetima, čistim pregnutem i srcem, doprinela si puno mnogoj našoj sokolskoj stvari, pa si radi Tvojim ustajnjem razdala bila ranije i izabrana i načelnicom društva i župe i zamenicom načelnice bivšeg Jugoslovenskog Sokolskog Saveza.

Taka si bila kao srednjoškolski univerzitetski student, takova si bila kao jedna od retkih univerzitetsko obrazovanih žena, takva kao devojka, takva kao žena i supruga.

Retko se radaju takve sokolske radnici, kao što si Ti bila. Radi toga je i bol naša dvostruka, mnogo i mnogo veća, jer Ti ćeš manjkrati i sokolskim društvinama u Vinkovcima i Osijeku i župi u Osijeku i celoj na

Glasanjem prima se izveštaj brata načelnika i sestre načelnice sa naročitom napomenom, da imaju biti dve prednjačke škole odeljeno jedna od druge. Nadalje da se broj polaznika povisuje na 40.

Pošto je time izveštaj saveznog načelništva završen, prelazi se na treću tačku dnevnog reda: Sanacija Sokolskih domova. Referent brat Živković izveštava, da je državnoj Hipotekarnoj banci upućena opširna prestavka sa zahtevom velikog zajma. Kod rešavanja same prestavke naišlo se na vele požeškoće. Kako je upravnik banke odsutan, to je bezvremeno potrebna lična konferencija s time, da se za ovaj zajam nade neka nova baza. Ovaj se izveštaj prima do znanja.

Brat referent Živković podnosi nadalje izveštaj, da danom 24. septembra 1930. godine duguju župe i društva Savezu iznos od 1.408.723 Din. Ova dugovanja dele se u tri faze i to: a) nova dugovanja iz godine 1929. i 1930. 845.788.56 Din; b) pozajmice društva na dulji termin 81.259.50 Din i c) dugovanja iz ranijih godina Din 418.674.95.

Konkretno predlaže, da sva nova dugovanja pod a) imaju društva bez zadržanja podmiriti, dok dugovanja pod c) predlaže da društva (koja danas u istinu postoje) podnire u roku od 1 do 5 godina prema visini dugovanja i prema broju članstva. Kao prvenstveno u ovu otplati uzela bi se 1. dugovanja za robu Din 94.607.90; 2. dugovanja za ozledni fond Din 22.552.50. Napose ima se zatražiti razjašnjenje od župa za dugovanje društava, koja u poslednje tri godine nisu otplaćivala ni starih oporezovanja, a niti novih. Ovakova društva primerice nalaze se u sledećim župama: Beograd, Cetinje, Niš, Sarajevo, Split, Šibenik, Užice, Vel. Bečkerek i Zagreb. Konačno predlaže, da se za podmiru dugovanja iz godine 1929. i 1930. ima odrediti stalni termin, do kada se imaju ova dugovanja podmiriti, a taj termin da bude konac marta 1931. godine.

Izveštaj brata Živkovića prima se u celosti time, da sve predloge glede otpisa nekih dugovanja ima podastreti izvršnom odboru Saveza na prihvrat, a o stvorenim zaključima u pogledu dugovanja ima se izdati okružnica bratskim župama.

Brat Živković izveštava, da su sva sokolska društva bila pozvana da svoje budžete podnesu župama, a župe Savezu. No i tu se pokazala velika nedisciplina, jer dosada ovakove budžete podnese su samo četiri župe. Moli, da se ostale pozove da to učine u roku od 8 dana, jer ne udovolje li župovom pozivu, to Savez otklanja od sebe svaku odgovornost. — I ovaj se predlog prima.

Predlazi se na 5. tačku dnevnoga reda.

Nakon povedene debate zaključuje se, da se pristupi formiranju saveznog prosvetnog odbora i da se prosvetno delo u Sokolstvu ubrza najvećim pospešenjem. Formirati se moraju u najkratčem vremenu i svi odseci savezne uprave.

Brat dr. Pavlas podnosi na rešenje neka principijska pitanja. Nakon njezina referata zaključuje se, da Savez Sokola kraljevine Jugoslavije ne može da uđe u Savez društava, koji pokreće organizacija Beloga Krsta. Jednako ne može se ući u trezvenjački Savez Guttemplera, jer naš Savez i samima svoje trezvenjačke odseke, a jednako pevačka odjeljenja pojedinih sokolskih društava ne mogu biti izravnim članovima pevačkoga Saveza.

Na upit jednog sokolskoga društva, da li može biti članom sokolskog društva netko, koji je suden radi zločina i kaznu je pretrpeo, zaključuje se upozoriti društvo, da o primituču članstvu odlučuje ono temeljem § 5. pravila sokolskog društva, kao i člana 3. statuta o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije, u komu se izričito veli, da članom Sokola kraljevine Jugoslavije može postati svaki dorastao, barem 18 godina star držav-

ljanin kraljevine Jugoslavije, bez obzira na pol, veru, zvanje i zanimanje, ako je u svome životu i društvenom radu neporočan.

Nakon toga brat tajnik Brozović izveštava o tekućim poslovima, pa se zaključuje: Starešinom sokolske župe Zagreb postavlja se brat dr. Oto Gavrančić. — Za proslavu Čehoslovačkoga dana izdaće se proglašenje na sve župe i društva putem »Sokolskog Glasnika«. — Braća Sokoli iz Amerike šalju Savezu pozdrave sa svog sastanka odžavanog u Njujorku. — Drugim podstavničinom sokolske župe Novi Sad postavlja se brat dr. Toma Jovanović, a redovnim članom uprave brat Velja Popović. Na proslavu 500 godišnjice izdanja Smederevskog grada određuje se kao delegat brat Momir Korunović. — Kod osveštenja kamena temeljca Sokolskog doma u Staroj Pazovi zastupač Saveza podstavničin brat Dura Paunković. — Kod razvica zastave Sokolskog društva Kruševac zastupač Saveza brat Radiša Nišavić.

Svim bratskim župama!

Ministarstvo Prosvete svojim aktom P. br. 32.967 saopštio je upravi Savezas ledeće:

»U poslednje vreme mnoga sokolska društva iz unutrašnjosti obraćaju se ministarstvu prosvete, moleći novčanu pomoć za podizanje ili dovršenje svojih domova i tome slično.

Ministarstvo prosvete u većem slučajeva, zbog svoga jako ograničenog budžeta, nije bilo u mogućnosti da ovakvim molbama izade u susret, ali i kada bi bilo u mogućnosti da ovima iz svoga budžeta nešto udeli, smatralo je neunesmočno i nadalje davati novčane pomoći pojedinim sokolskim organizacijama bez unapred utvrđenog plana i bez znanja i predloga Uprave Sokolskog Saveza.

Toga radi ministarstvu prosvete je čest umoliti Savez da izvoli skrenuti pažnju svima svojim sokolskim jedinicama, da se za slične stvari obraćaju jedino preko Saveza.

Ujedno mi je čest izvestiti prednju upravu da do donošenja novog budžeta ovo ministarstvo neće biti u mogućnosti, da daje ma kakove pomoći.«

Saopštujući ovo rešenje, pozivljemo sve bratske župe, da o tome izveste sva svoja bratska društva i da nam u buduće ne šalju molbe ove sađbine, jer ćemo ih povratiti.

Savez SKJ.

Svim bratskim župama i društvima!

Na zboru župskih starešina, održavanim 5. septembra o. g. u Beogradu, razabralo se iz raznih referata braće župskih starešina, da između društava i župe, pa opet župe i Saveza, vlada potpuna neinformiranost. Niti imaju župe pravu sliku faktičnog stanja po društvinama, niti Savez po župama.

Da se ta manjkavost u organizaciji ukloni, zaključila je uprava Saveza, da župe pozovu sva svoja društva, da obavezatno isto dostave sve preipse svojih sedničkih zapisnika, kako bi župe bila najtačnije informisana o onom, što se u društvinama radi.

Župe pako dužne su, da Savezu dostavljaju sve prepise svojih sedničkih zapisnika. Ujedno je svaka župa dužna da Savezu svaki mesec nadodnije do 10. dostavi kratku preglednu sliku stanja u župi, zamišljeno kao referat po društvenim sedničkim zapisnicima.

Na ovaj način podiće će se jači kontakt između pojedinih sokolskih jedinica, a što će u velike koristiti napredku organizacije, jer će se mnoge stvari moći odmah rešavati u pravu sokolskih potreba.

Shvatite ovo najobjektivnije i provadajte najsjesnije, jer će se o svemu voditi najstroža evidencija!

Savez SKJ.

IZ NAČELNIŠTVA SAVEZA SKJ

Natečaj za sastav prostih vežaba

Načelništvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije raspisuje natečaj za sastav prostih vežaba, s kojima će nastupiti pojedini odeli Sokolstva kraljevine Jugoslavije na sveslovenskom sokolskom sletu u Pragu g. 1932. i to:

1. Proste vežbe za muški naraštaj.
2. Proste vežbe za ženski naraštaj.
3. Proste vežbe članova.
4. Proste vežbe za članice.
5. Proste vežbe za sokolske čete.

Za svaki odio treba vežbe da imaju po četiri sastava u 3 ili 4 četvrtinska takta, a mogu biti povezane i sa međuigrom, sem onih pod 5.

Sve proste vežbe mora da odgovaraju po teškoći i značaju pojedinih odela, kojima su namenjene. Treba da odgovaraju i fiziološkim zahtevima sadanju doba, ritmičkim pravilima i moraju biti sastavljene tako, da izvadane u masi gibovi prelaze u široke plosnine.

Ako su vežbe sastavljene na glazbu, glazba mora biti originalna i po mogućnosti treba da ima jugoslovenski značaj. U tom slučaju galzba (basrem klavirska partitura) mora biti priložena vežbama.

U natečaju može da učestvuje svaki član i članica Saveza SKJ.

Vežbe, koje moraju biti pisane na stroju, treba poslati u zatvorenoj kuverti sa geslom. Naslov sastavljača mora biti priložen u posebnoj zatvorenoj kuverti sa istim geslom.

Rok natečaja je do 1. decembra 1930.

Načelništvo pridržaje pravo, da primi takoder i pojedine sastave vežba a ne u clini.

Beograd, dne 2. oktobra 1930.

Načelništvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Načelnik:
Bajželj.

Svim bratskim župskim načelništvima!

Načelništvo i izvršni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije zaključili su, da se ove godine održe dve prednjačke škole zasebno za članove i za članice u Ljubljani. Prednjačka škola za članove biće u Mariboru, a za članice u Ljubljani. Poradi toga biće moguće, da se u prednjačku školu za članice primi veći broj učesnika, nego je to bilo pre odlučeno.

Bratska župska načelništva neka odmah i neodložno predlože još imena onih sestara, koje odgovaraju uslovima navedenim u prvoj okružnici i koje žele da posećuju školu. Mogu da budu takoder i nećučiteljice, kojima će Savez udeliti potporu za stan i hranu.

Prijave treba poslati najkasnije do 18. oktobra načelništву Saveza SKJ, Ljubljana (Narodni dom).

Početak prednjačke škole biće pravovremeno objavljen.

Beograd, dne 2. oktobra 1930.

Načelništvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Načelnik:
Bajželj.

Sednica načelništva Saveza SKJ

Dne 1. oktobra o. g. održana je u Beogradu sednica načelništva Saveza pod predsedanjem saveznog načelnika br. Bajžlja, koji je u uvodu istaknuo nekoje misli o budućem tehničkom razdu. Naglasio je važnost pravilnog i metodičnog vežbanja, koje treba da se vrši u svim društvinama, uzimajući pri tome u obzir i sve grane lake atletike i telovježbenih igara, ove pak naročito kod omladinskih odelenja. Većku pažnju treba da posveti načelništvo sokolskoj disciplini, koja je prvi uslov za napredak celokupnog sokolskog delovanja. Prednjački tečajevi u društvinama, župama i Savezu treba da uzgajaju dobre prednjače, koji su tehničkom radu u našoj organizaciji neophodno potrebiti. Zato prednjački tečajevi imaju da budu dobro organizovani i na način, da učesnicima podlaga jasnu sliku o svestranom sokolskom radu. Prednjački tečajevi treba da budu stalna institucija svih organizacionih sokolskih jedinica.

Za članove saveznog T. O. bila su imenovana sledeća braća i sestre:

Članovi T. O. Saveza:

Ambrožić Miroslav, Ljubljana; Česnić Ivan, Ljubljana; Dekleva Janko, Maribor; Drenik Bojan, Ljubljana; Dronjak Nikola, Beograd; Ilijć Djordje, Beograd; Jeras Josip, Ljubljana; Jesh Jakob, Šiška; Keber Herman, Ljubljana; Kostnapfel Aleksander, Ljubljana; Lubec Lojze, Ljubljana; Macanović Hrvoje, Zagreb; Mačus Fran, Maribor; dr. Mergenthaler Pavao, Osijek; Oswald Miha, Ljubljana; Pajic Vojislav ing., Zemun; Podgoran Dušan, Ljubljana; Proscenc Ivan, Ljubljana; Rudolf Rudolf, Ljubljana; Smertnik Josip, Celje; Stanič Mirko, Ljubljana; Teodorović Milan, Novi Sad; Trček Stane, Ljubljana; Zupan Oton, Ljubljana. — Burger Maca, Ljubljana; Kovalska Slava, Osijek; Mačus Nada, Maribor; Marjanović Olga, Pančev; Možina Adela, Ljubljana; Pavičević Ljubica, Beograd; Poljšak Dana, Beograd; Slapničar Marija, Ljubljana; Tratar Vlad, Ljubljana; Trdina Jožica, Ljubljana; Vojnović Marija, Beograd.

Pravilnici za organizaciju tehničkih organa, koji još nisu potvrđeni od saveznog načelništva, preradiće se po članovima načelništva i biće predloženi na sledećoj sednici na odobrenje. Primljen je bio pravilnik za prednjačke ispite, kako ga je odobrila sednica župskih načelnika bivšeg JSS dne 23. marta 1929. uz sledeću izmenu u poglavljiju III. da župski prednjački ispit, član 2., alineja c) ima da glasi: dokaz, da je kandidat član sokolskog društva sa dvogodišnjom prednjačkom praksom. U obzir uvedrim slučajevima načelništvo Saveza na predlog načelništva župe može da učini iznimku.

Glede nove podele župa načelništvo se je izjavilo, da župe treba da budu tako velike, da bi se moglo same izdržavati, ali ipak ne preveličke, jer bi u tehničkom pogledu bilo teško svedavati toliki rad. Svakako treba pak da se granice župa poklapaju sa granicama banovina, iako su dve ili tri župe u jednoj banovini.

Odobren je bio sporazum među Savezom SKJ i Jugoslovenskim zim-

sko-sportskim Savezom glede uzajamnog rada.

Društvo i župama se preporuča da nabave knjigu o pravilima, pravilnicima i o takmičenjima, koju će kroz kratko vreme izdati Jugoslovenski la-katletički Savez u Zagrebu.

Ujedno su bila rešena još nekoja unutrašnja pitanja.

Netom budu sve priprave gotove, otvorice se dve savezne prednjačke škole i to za članove u Mariboru, a za članice u Ljubljani. U prvu primiće se do 50 članova, u drugu do 40 članica, većnom učiteljske sile, koje će po završenoj prednjačkoj školi stati na raspoređenju župa u svrhu održavanja društvenih prednjačkih tečajeva kao i na pomoć slabijim društvinama. Župska načelništva neka naknadno predlože još imena onih sestara, koje bi bile sposobne za ovu prednjačku školu, među kojima mogu da budu takoder i članice, koje nisu učiteljice.

Načelništvo je dalje zaključilo, da godine 1931. ne bude u Savezu SKJ pokrajinskih sletova. Sokolske jedinice neka odnajući i neodložno predlože imena onih sestara, koje odgovaraju uslovima navedenim u prvoj okružnici i koje žele da posećuju školu. Mogu da budu takoder i nećučiteljice, kojima će Savez udeliti potporu za stan i hranu.

Za svesokolski sokolski slet u

Pragu god. 1932. biće za članstvo i na raspolaganju izdane posebne proste vežbe, s kojima će tada nastupiti naše Sokolstvo. U tu svrhu je raspisana natečaj za sastav prostih vežba svih kategorija do 1. decembra o. g. Tačan raspis objavljen je u današnjem broju »Sokolskog Glasnika«.

Preporuča se da se u društvinama odmah počne sa štednjom i sabiranjem novca za putne troškove u Prag, da bi na taj način na

Od sela Crkvine dopratili su se laci sa 16 kola izaslanike do u Bos. Šamac, gde je pred Grand Hotelom sakupljeno Sokolstvo, učenici i učenice osnovne škole sa učiteljskim zborom, gradski većnici, činovništvo i veliki broj gradana i seljaka dočekao ih sa burnim pozdravljanjem. Starešina Sokolskog društva Bos. Šamac, br. Živan Malić, pozdravio je Nj. Vel. Kralja a nato je sokolska fanfara odsvelala himnu. Naveče u 8 sati priredena je vrlo uspela bakljada. Velika povorka sokoškog članstva, vatrogasno društvo Bos. i Slav. Šamac, gradana i seljaka ustavila se pred stanom izaslanika Nj. Vel. Kralja, gde je pozdravni govor održao podnačelnik opštine br. Mato Blažević. Izaslanik Nj. Vel. Kralja g. pukovnik Mihajlo Vasić odgovorio je sa nekoliko vrlo lepih reči, koje su bile popraćene burnim klicanjem Nj. Vel. Kralju i jugoslavenskoj vojski.

U nedelju dne 21. septembra u 9 sati pre podne sakupilo se pred stazrom sokolanom Sokolstvo i veliki broj gradana i seljaka. Zastupljena su bila Sokolska društva Gradačac, Modriča, Lukavac, Bukište, Kreka, Tuzla, Gračanica, Derventa, Brod, Brčko, Dakovo te za upravu župe Tuzla braća starešina Jovan Petrović, članovi uprave dr. Vojo Vasiljević i Nikifor Tadić, za upravu župe Osijek brat dr. Kemelj, za župu Sarajevu br. Ružička.

U 9:30 krenula je od staze Sokolane povorka prema novom domu. Na čelu povorki išlo je 12 seljaka konjaka sa zastavama, zatim fanfara Sokolskog društva Bos. Šamac, zastava Sokolske župe Tuzla, delegati Sokolskih župa Tuzla, Sarajevo, Osijek i uprava Sokolskog društva Bos. Šamac, članovi, članice, naraštaj, predstavnici opštine i činovništvo, te veliki broj gradana i seljaka. Povorka se svrstala pred novim domom i tačno u 10 sati došli su izaslanik Nj. Vel. Kralja, g. Ministra vojnog, g. Pretdsednika vlade, sreski načelnik iz Brčkog g. Slavko Jovanović, g. Ministra prosvete gosp. Gavrilo Popović, školski nadzornik iz Brčkog, g. Bana Drinske Banovine g. Aleksandar Petrović starešina is-

postave u Bos. Šamacu. Ovdasjni sveštenik g. Dimitrije Dimitrijević otkrio je pomen blaženopočivšem Kralju Petru Velikom Oslobođiocu. Nakon pomena otkrio je starešina župe br. Jovan Petrović spomen ploku, na kojoj je stajao natpis: »Sokolsko društvo Bos. Šamac podiže ovaj dom kao vidan s pomenik duboke zahvalnosti blaženopočivšem Kralju Petru Velikom Oslobođiocu». Posle otkrivanja pioće starešina župe pozdravio je vrlo lepim govorom Nj. Vel. Kralja i istakao sokolsku ljubav i odanost jugoslavenskom Kralju Aleksandru I., na što je uz oduševljeno klicanje svih prisutnih sokolska muzika odsvirala himnu. Izaslanik Nj. Vel. Kralja otvorio je zatim dom i ušao prvi u veliku dvoranu, gde je održao vrlo lep go-

vor i istakao značaj Sokolstva i vojske. Posle govora izaslanika Nj. Vel. Kralja obavili su blagoslov doma u ime muslimana imam Muhamet ef. Jušufović, u ime jevreja rabin Juda Mađoro, u ime pravoslavnih sveštenika Dimitrije Dimitrijević i u ime katolika župnika Nikola Mlakić, čime je svečanost završena.

U 12:30 prireden je u Grand hotelu banket. Za vreme banketa palo je Din 22.000 dobrovoljnih priloga.

Naveče u 8 sati bilo je selo sa igrankom u Grand hotelu koje je bilo vrlo dobro posećeno. Na tom selu održao je starešina društva Gradačac br. Marko Popović vrlo uspelo predavanje »Kralj Petar i misao Jugoslavenske».

Time je ova svečanost završena.

ŽUPA SUŠAK-RIJEKA

ZBOR DRUSTVENIH NAČELNIKA I NAČELNICA ŽUPE

održati će se dne 12. oktobra 1930 u 11 sati u jutro u poslovničkoj Sokolskoj društva Sušak-Riječka u Sušaku sa sledećim dnevnim redom: 1. župski prednjački tečaj, 2. slet u Splitu god. 1931., 3. župska natecanja, 4. obavezne javne večere (nastupi) u letno doba i 5. slučajnosti. Početak sednice zakazan je tek u 11 sati kako bi i udaljenijoj braći bilo moguće pravodobno stići. Pozivaju se braća načelnici i sestre načelnice, da tom zboru bezuslovno prisustvuju. Zdravo!

Načelnik: Marijan Boras.

SOKOLSKO DRUŠTVO SENJ.

Proslava 6. septembra.

Pobudom Sokola proslavila su sva mesna nacionalna društva rodendan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra i predaju jugoslovenskih zastava našoj vojski.

U predvečerje bio je starodrevni Senj u moru jugoslovenskih zastava i sav osvetljen, dok su prangije gruzi

vale na pozdrav. U 20 i po sati krenula je gradskim ulicama velika povorka Sokola, članova Jadranske straže, Narodne odbrane i ostalih mesečnih društava uz pevanje rodoljubnih pesama uz oduševljeno klicanje Kralju, Prestolonasledniku, vojski i Jugoslaviji. Tom prilikom u ime grada Senja održao je govor podnačelnik Oliveri, a u ime Jadranske straže Tičak.

Sutradan, iza službe božje, sakupilo se članstvo Sokola, nacionalnih društava i gradanstvo u gradskoj večnici. Tu je društveni prosvetar br. prof. Ante Šepić održao svečano predavanje. Nakon toga održana je akademija sa koje je poslan Nj. Vis. prestonasledniku Petru telegram:

Maršalatu Dvora

B e o g r a d .

Sokolsko društvo u Senju sa svečane akademije, a uz prisustovanje svih mesnih nacionalnih društava, čestita rodendan svom starešini kraljevu Petru i učestvuju u duhu današnjoj velikoj nacionalnoj slavi u Beogradu šale svoje izraze vernosti i odanosti Nj. Vel. Kralju Aleksandru i čitavom Kraljevskom Domu.

IZ UREDNIŠTVA! Radi obilnog pradiva prisiljeni smo izostaviti nekoje članke, vesti iz župa i društava i ostalo, a što ćemo doneti u narednom broju.

ZAJTRKOVALNICA
ŠČURK & VRTAČIĆ
Ljubljana, Dunajska cesta 12

priporoča vedno sveže delikatesne izdelke ter pripravna domaća in tuja vina.

Priporoča se najstarejša slovenska plesarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska delavnica
IVAN BRICELJ
LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokovna izvršitev telovadnega orodja. Delo solidno, cene zmerne

Posojilnica v Mariboru

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z o. p. ● Telefon štev. 108

Narodni dom

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 mesece po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih vlog nad Din 80.000.000— rezervnih zakladov nad Din 5.000.000—.

Fotograf. atelier „VIKTOR“

LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 4
(nasproti Narodni tiskarni)
izvršuje moderne portrete, povečave in reprodukcije po vsaki sliki, skupine, slike za legitimacije itd.
Prvovrstno delo. — Zmerne cene.

INDUSTRJA SOKOLSKIH POTREBŠĆIN BRANKO PALČIĆ CENTRALA ZAGREB ULICA KRALICE MARIJE 6

Dobavitelj Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Naslov za brzojavke: TRIKOTAŽA Zagreb
Telefon štev. 26-77

Podružnica: BEOGRAD
Balkanska 25, Hotel Prag

Izvršujem vse vrste sokolskih potrebičin za javni in zletni nastop članov, članice in dece težno po predpisih SKJ. Nadalje se priporočam vsem braćom za izdelavo najmodernejših civilnih oblik, katera izdelujem po najnoviješem kroužu v lastni delavnici.

J. Oražem Ribnica, Dolenjsko

OSNOVANA 1881. GOD.

izrađuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaona, sportske potrepštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašće ljužanke, sprave za decu itd. Izrada savršena i elegantna, poslužba najsolidnija, cene najumerenije. — Ilustrirani cenik besplatno.

PETER ŽITNIK SPOŠNO KLEPARSTVO

ing.načela u Žitniku
načelen si temen in rilje
lesni cementni strelj.
LJUBLJANA AMBROŽEV TRG 87. 9

šalje badava tvornica tambura Tambura STJEPAN M. GIGL, ŠIŠAK BR. 80 (Hrvatska)

MEDIĆ-ZANKL

TVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z O. Z.
CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ

TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE
PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR — NOVI SAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI:

Lenano olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oljnati barv. Kemično čiste in kemično oljane kakov tudi navadne prstene barve vseh vrst in barvnih tonov, čopičev, stečlarskega kleja itd. znamke „MERAKL“ za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo.

CENE UMERJENE. * TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrebitinama, koje su potrebne za izvajanje programa i za postigneće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i rasporečava tiskalice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije.

Komisija prodaje odora sviju kategorija.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831

Zahvalec cenik!

Oglašujte u Sok. Glasniku

UČITELJSKA
TIŠKARNA
V LJUBLJANI
FRANCISKEVSKA UL. 6
TELEFON STEV. 2312

je najmoderneje urejena in izvršuje vse tiskarska dela od najpreprostijega do najmodernejšega/Tiskarske, mlađinske, leposlovne in znanstvene knjige/ ilustrirane knjige/ enobarvnem ali večbavnem tisku/Brošure in knjige v malih in največjih nakladah/ Časopise, revije in mladinske liste /Okusna oprema ilustriranih katalogov, plakatov, cenicov in reklamnih listov/Lastna tiskarna/šolskih zvezkov/ Šolski zvezki za osnov. mešč., sred.šole/ Risanke, dnevnički, beležnike/ Notni papir/ Zvezki za okroglo pisavo

Klišeje

vseh vrst, enobarvne in večbavne izdeluje klišarna
JUGOGRAFIKA
LJUBLJANA
SV. PETRA NASIP ŠT. 23
Telefon štev. 2495

ŽUPA ŠIBENIK-ZADAR

SOKOLSKO DRUŠTVO PAG.

Prednjački tečaj.

Nastojanjem brata župskog načelnika došao nam je lanjske godine brat Rudolf Rudolf, načelnik Sokolskog društva Ljubljana, koji nam je održao jedan 15dnevni tečaj i tim početkom dao volju i postrek za radom. Ove godine, opet nastojanjem župskog načelnika brata Lj. Montane, omogućen je dolazak brata Branka Mudriča, koji nam je održao prednjački tečaj od 17. jula do 17. augusta o. g. Tečaj je održavan po svim pravilima poslovnika za društvene prednjačke ispite. U tečaj se je upisalo 17 braće. Dvojica braće je te-

kom tečaja odustalo, a 15 ih je tečaj završilo. Po završetku tečaja, pred naročitim komisijom, koju je imenovano župsko načelništvo, prikazalo se k ispitu 15 braće, od kojih je 7 položilo odličnim uspehom, a 5 povoljnijim. Odličnim uspehom položila su braća: Pogorelić Fran, Palčić Fran, Kustić Šime, Negulić Josip, Grašo Valo, Grašo Jure i Pogorelić Josip. Povoljnijim uspehom braća: Oštrić Grgo, Oštrić Ljubomir, Fabijanić Josip, Bukša Franjo i Fabijanić Šime.

Na ovako uspeli tečaju zahvaljujemo bratu Branku Mudriču za njegov požrtvovan i neumoran rad, kao i bratu župskom načelniku Mr. Ph. Ljubomiru Montani. Zdravo!